

Náměty na činnosti a hry v rámci logopedické prevence

Dechová cvičení

Nádech – výdech

- Přivoníme ke květině
- Jede auto/vlak/a houká – túúúú, húúúú
- Foukáme do foukadla – fúúúúúú
- Příjemný pocit tepla – ááááááá
- Líbí se nám obrázek – jéééé
- Jsme překvapeni – júúúúúú
- Kdo si chce hrát? – jáááááá
- Nádech – 1 paže jde pomalu upažením vzhůru
- Výdech – 1 paže jde dolů
- Paže se střídají
- Obě paže – postavíme věž
- Muzikanti – foukání do trumpetky apod.

Usměřňování výdechového proudu

- Dýcháme na studené ruce
- Foukáme do listu/prooužku papíru
- Foukáme do zavěšené vatové kuličky na niti na špejli
- Foukáme brčkem do vody
- Foukaná kopaná – do míčku na stole – posílání míčku

Motivace - říkadla, básničky

Talířek je kulatý, polévka je horká, ale já se nespálím, do polévky foukám – fúúúúúúúúúúúúúúúú

Fí-fí-fí-fí- to to fouká, fí-fí-fí-fí do klobouka.

Fí-fí-fí-fí, klobouk leťí, fí-fí-fí-fí, chyťte ho, děti.

Talířek je kulatý,
polévka je horká,
ale já se nespálím,
do polévky foukám.

F.Synek

Fouká vánek, fouká,
fialka se kouká.
Jen ty vánku foukej,
ty fialko koukej.

Rozvoj zrakového vnímání, paměti

Obrázky v řádku – vyhledávání jednoho odlišného

Obrázky různě rozmístěné na stránce (vždy dva jsou stejné) – děti hledají dvojice stejných a spojují.

Obrázky na pozadí – na obrázku je moře, v něm jsou různě umístěné obrázky. Stejně obrázky máme na kartičkách. Určíme obrázek a dítě hledá stejný na pozadí (v moři).

Kimovy hry – tři obrázky nebo předměty – dítě si pozorně prohlédne, pak mu zakryjeme oči a jeden obrázek nebo předmět schováme. Dítě má určit, který chybí. Postupně zvyšujeme počet obrázků, předmětů.

Dokreslování tvarů, půlené obrázky – spojování s druhou, správnou polovinou apod.

Pexesa.

Cvičení na rozvoj sluchového vnímání, sluchové hry

Hlasy zvířat, ptáků

„Šla jsem včera kolem domku,
potkala jsem tam Alenku,
Alenka se zeptala, zda jsem
pejska slyšela“ (krávu, kočku....)

Děti napodobují hlasy zvířat

Písnička „Krávy, krávy, jak si vlastně povídáte, krávy, krávy, jakou máte řeč....“

Hlasy dětí

„V kruhu jsem se zatočila,
ještě k tomu poskočila,
a teď, děti, pozor dejte,
kdo vás volá, poslouchejte“.

Děti mají zakryté oči, vybrané dítě řekne „Tady jsem“, děti mají poznat.

Obměna – „**Jakube, kde jsi?**“, **Ptáčku, jak zpíváš**“

Zvuky dopravních prostředků

„**Kouzelník řekl, ať jsou tady samá auta, letadla....**“ – děti napodobí zvuk dopravního prostředku.

Určování písničky podle melodie – učitelka zazpívá melodii známé písničky na LA,LA,LA... , zahraje na hudební nástroj - děti mají poznat

„Hra na ozvěnu“ – ukazuj, co říkám – jmenujeme předměty, dítě poslouchá a ukazuje předměty v místnosti.

Rytmizace slov, říkadel...

„Jak se jmenuješ?“ – učitelka vytleská otázku, děti řeknou a vytleskají své jméno

Rozpočítadla

Plave mýdlo po Vltavě, jakou barvu asi má?

Jede vláček Kolejáček, kolik vozů asi má?

Letí vrabec, letí, ptá se našich dětí.

Děti, děti, kdo tu je, jakpak on se jmenuje?

Dešťové kapičky dostaly nožičky, kapy kap, kapy kap.

Dupaly po plechu, dělaly neplechu, kapy kap, kapy kap.

Kocour spal v okapu, káply mu na tlapu, kapy kap, kapy kap.

Ach já, ten naříkal, mňoukal a utíkal, kapy kap, kapy kap.

Děti v rytmu říkadla tleskají, dupou, pleskají, fukají....

„Račí řeč“ – před dětmi jsou obrázky. Dospělý říká slova po slabikách či po hláskách, děti je skládají, kdo řekne slovo správně, dostává obrázek. Postupně i bez obrázků.

„Na detektiva“ – před dětmi jsou obrázky, které mají stejný počet slabik, jedno je mezi nimi kratší nebo delší, děti určují.

„Na poštu“ – „Auto veze obálky pro kluky i pro holky. První obálka začíná na L (K,M....) – děti vybírají z obálky slova, která začínají na L.

Rozvoj sluchové paměti

„Tichošlápek – beze slov“ – vyložíme na stůl několik obrázků, dítě poslouchá, v jakém pořadí je jmenujeme, pak sestaví v pořadí, ve kterém je slyšelo.

„Záhada – skryté slovo“ – dětem dáme pexeso, pojmenujeme obrázky, vytleskáme počet slabik. Dítě hledá obrázek, který se na vzor hodí.

Rozvoj sluchové pozornosti

„Kouzelné slovíčko“ – vybereme jednu kartičku s obrázkem, položíme ji před dítě. Říkáme řadu slov, dítě reaguje na správné slovo tlesknutím nebo zvoláním.

„Správná slova“ – dítě má hlavu položenou na stole a poslouchá. Říkáme různé věty a dítě reaguje na správné výroky např. Pes štěká. Kočka kokrhá. .... zvednutím hlavy. Obměna **„Popletená slova“** – dítě reaguje jen na špatné výroky.

„Pohádka naruby“ – vyprávíme pohádku a děláme úmyslně chyby, dítě opravuje (např. „Okurková pohádka“ ... - postupně děláme chyby stále méně výrazné.

„Slovní kopaná“ – na první slabiku, první hlásku, na poslední slabiku, poslední hlásku.

„Vláček Kolečáček“ – „Přijel k nám vláček Kolečáček a dovezl nám hlásku K, P..... – děti vymýšlí co nejvíce slov na určenou hlásku.

„Televizní studio“ – domluvíme se s dětmi na určité hlásce a říkáme různá slova, dítě tleskne, pokud určenou hlásku slovo obsahuje.

„Hra se slovy“ – vymýšlíme společně slova od jednoho slovního základu (les – lesní, lesník....)

„Honzo, vstávej“ – určíme si slovo, které budeme hledat. Dospělý říká rychle řadu slov i slova podobná, jakmile dítě zaslechne určené slovo, udělá krok vpřed. Pokud se splete, udělá krok vzad.

Rozvoj slovní zásoby

„Šla holčička do městečka, koupila tam ...“ – každý přidává jedno slovo z určeného okruhu (obrázky – jídlo, oblečení, nábytek....), ve druhé fázi i bez obrázků.

„Co viděla zvířátka v lese?“ – tvoříme víceslovné věty podle tematického okruhu.

„Narozeniny“ – otvíráme a popisujeme balíčky s různými předměty („Co to je?“, „Na co to je?“, „Jaké to je?“)

„Překvapení z kouzelného klobouku“ – hračky, předměty denní potřeby, potraviny, zvířata.... – vybíráme z klobouku.

„Jaké máme hračky v polici?“ – jmenujeme, popisujeme, později i bez zrakové podpory.

„Svět kolem nás“ – vystřihování, lepení, sestavování, kombinování – zvířata, věci, lidé....

Využití obrázků – odpovědi a jmenování dle otázek – „Co jezdí?“, „Co létá?“, „Co dělá Jana?“, „Co dělá maminka?“, „Jaká je?“, „Jaký je?“, „Jaké je?“ – podstatná jména, slovesa, přídavná jména...

„Dlouhý jako....“, „Malý jako...“, „Široký jako....“ – využití obrázků nebo vyhledávání při pobytu venku – přirovnání

„Půjčovna“ – každé dítě má jeden obrázek. Ptáme se: „Můžu si půjčit Péťovo auto?“ – dítě předá obrázek a žádá si od dalšího dítěte jeden obrázek.

„Já řeknu málo, ty řekneš mnoho“ – využijeme předměty v místnosti a obrázky. Dospělý řekne: „Já vidím vázu.“ Dítě odpovídá: „Já vidím dvě vázy.“

Dějová posloupnost

„**Co budu dělat?**“ – obrázky s jednoduchými ději, pracovními postupy...

„**Čtveřice obrázků**“ – sestavujeme příběh podle děje a komentujeme.

Obměna – sestavujeme pohádku a vyprávíme.

Vyjadřovací obratnost

„**Vymysli větu**“ – dítě vymýšlí věty k jednotlivým obrázkům.

„**Co bys dělal, kdyby...?**“ – navozování různých situací a jejich řešení.

„**Divadlo**“ – vyprávíme opakovaně pohádku a hrajeme loutkové divadlo, větu „nakousneme“ a dítě doplní, dokončí.

„**Hádanková soutěž**“ – dítě dostane obrázek nebo fotografii a popíše předmět tak, aby to druhý poznal (např. „Je to kulaté, hrajeme si s tím...“)

Zdrobněliny

„**Dokola chodíme a v košíku hledáme**“ – obrázky jsou v košíku. Každý si vytáhne obrázek, pojmenuje a vytvoří zdrobnělinu (dům – domeček...).

Zdroj:

Kutálková, D., Palodová, D., Půstová, Z., Stryková, E., Svobodová, K., *Dyslalie – metodika reedukace*. 1. vyd. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-100-8

Kazdová, V. – *Hrajeme si spolu aneb společná výchova řeči dětí a rodičů*. Ostrava: Montanex 2004

Lynch, Ch., Kidd, J. – *Cvičení pro rozvoj řeči*. Praha: Portál, 2002, ISBN 978-80-7367-699-5